פתח לחם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך

גליון

נועם ורצון

גליון צא - וירא

שיחות ומאמרים ממו"ר המשפיע

הגה"ח הרב **יוסף שיינברגר** שליט"א

נאמנות

מכון נועם ורצון
אור הבעש"ט הק'

פתח להם נועם ורצון
לפתוח שערי רצונך
שערים בתורת החסידות
בהבנה בהירה ובנפש האדם

©
כל הזכיות שמורות

מכון נועם ורצון
רחוב רבי יהושע 12, בית שמש
איימיל: w5187272@gmail.com

לקבלת גליונות באיימיל
w5187272@gmail.com

ניתן לשמוע כל שיעורי הרב
באתר **קול הלשון**
מספר ישיר
ארץ ישראל: 073.2951207
ארצות הברית: 646.5134509

בקול נועם ורצון: 718.4007221

ובאתר **תורה אני טיים**

עימוד:
ש"ס - 053.3177225

עיצוב:
אדרת - 050.4107439

גליון זה נדבת ידידנו עוז
המוסר נפשו בלו"נ לחבורתנו
הקדושה
הרה"ח המפואר
רבי יואל כ"ץ שליט"א
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסי בנו החתן משה יחזקאל נ"ו

להצלחת ידידנו עוז
הרה"ח המפואר
יעקב יואל אליעזר בן שפרינצא
פערל ובני ביתו שיחיו

לתרומות והנצחות נא לפנות לטלפון 0556781410
כמו כן אפשר לתרום להוצאות הגליון בנדרים פלוס
נועם ורצון - בית שמש (ע"ר)

נאמנות

פרק א

יום מעונן רגיל מימות החורף, השמש מכוסה בעננים וקרניה אינם מצליחים לחדור אותם, צבע האפור של השמים נוטע שרשיו גם בנפש האדם, כל אחד מסתגר בביתו מחמת הקור והגשמים, ובזמן זה יושב לו יהודי ותחושת בדידות מקפת אותו ונותנת בו אותתיה, אף אחד לא מתקשר לשאול בשלומו, המזג אויר בחוץ אינו מאפשר לפגוש חברים, גם לאכול בכדי להרגיע רגשות בדידותו אינו עולה יפה, שבע הוא מאכילות הקודמות ביום זה, אין חדשות מיוחדות בעולם שיסייע לו להסיח קצת את הדעת, מוצא את עצמו לבד, ומרגיש שבעצם הוא מיותר בעולם, אף אחד אינו נאמן לו, ובודד הוא בעולמו, ומוצא את עצמו מרים טלפון לאחיו או לאביו או לבניו מעשה שכבר לא עשה זמן רב, בלית ברירה פונה לקרוביו הנאמנים שלא יעשו עימו חשבונות מדוע נזכר רק עכשיו בהם.

נאמנות

טבע האדם להתאונן על מצבו, אם זה בעולמו הרוחני בעבודת קונו, אם זה במצבו הגשמי בחסרון בבני חיי מזוני, ומכיון ששקוע להשלים את החסר, יתכן שאינו שם לב לנקודה העיקרית הנצרכת לאדם, והוא 'נאמנות'.

הצורך הכי גדול של האדם הוא 'נאמנות', אם מצד הוריו, או מאשתו ושאר קרוביו, ויתכן גם מידיד נאמן, כאשר נחסר לאדם נקודה זו, יתכן שיאבד טעם החיים, ואינו מכיר עד כמה הוא צריך להודות לה' על נקודת נאמנות שהוא מקבל מאחד מקרוביו או חבריו, ובפרט מהקב"ה.

בדידות

כמו שנאמנות הוא יסוד נצרך לחיותו של האדם, הרי שהקושי הנפשי הכי גדול של האדם עלי אדמות הוא 'הבדידות'. יסוד זה נכתב בתורה תיכף ביצירת

האדם (בראשית ב יח) "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו". גם ירמיהו הנביא פותח את קינתו בתיאור עומק הכאב של חורבן ירושלים והמקדש ב"איכה ישבה בדד", תחושת הבדידות היא טעם מיתה, וכדברי הגמרא (תענית כג.) 'או חברותא או מיתותא'.

זהו פשר טבע האדם ובפרט בזמנינו אנו לשוחח עם חבר, או להכניס משהו בפיו, ולאו דווקא משום שהוא רעב, כמו כן הצורך לשמוע חדשות, כי כל אלו מועילים לו להסיח דעתו שלא ימצא את עצמו לבד. היסח הדעת בדברים זוטרים הם חיי שעה, אמנם אינם יכולים למלאות חסרון הנפש, שהרי הם בעצמם חסרי השלימות, ובהכרח שאין בכוחם להשביע נפש שוקקה.

קושי זה אופף לפעמים גם לאנשים מוצלחים שרבים פוסחים על דלתם, בתוך תוכם חשים נקודת בדידות, אין להם שותף נאמן לחיים, אם זה בתורה או עבודה או אפילו בעניני דעלמא.

ה' בדד ינחנו

הגם שקושי הבדידות קיימת בכל בר אנוש, מכל מקום עיקר הקושי הוא בנפשות ישראל. עומק תחושת הבדידות נובע מצפיה להתמלאות בדבר אמיתי האמור להשלימו, דוגמת החתן הנשלם על ידי הכלה שנשמה אחת להם וכל אחד נחשב לחצי מבלעדי השני, ועל כן בשמחת נישואין מברכים 'יוצר האדם', וכמו כן נצרך האדם לחבר נאמן משורש נשמתו בכדי שישלימו[א], או הרגשת שייכות לקהילה מסוימת, ובכללות יותר תחושת השייכות לכלל ישראל, כי אינו יכול לסבול שהוא בודד בערבה.

שום דבר אינו יכול להפיג תחושת הבדידות של האדם, כי אם הקב"ה בכבודו ובעצמו, מכיון שנפשו של איש הישראלי חלק אלוקי ממעל ממש, לכן רק הקב"ה יכול להפיג בדידותו, כנאמר (דברים לב יב) "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".

הערות וציונים

א ראה **נועם אלימלך** (ויחי): ואיתא בספרים **הטעם שאנו רואים שלפעמים באים שני בני אדם ואוהבים זה את זה מאוד גם שלא היו מכירים זה את זה מקודם** כי אם עתה מקרוב באו ונתוועדו יחד ושניהם דבקו יחדיו באהבה רבה. **והטעם מחמת שהיו שכנים זה אצל זה בישיבתם בגן עדן יחד ועתה בבואם להדדי נתעורר בהם אהבה הישנה שהיה בהם בגן עדן.**

אמנם מאידך אנו רואים שהאדם מפיג בדידותו בקשר נאמן עם זה אם אשתו או עם אביו או אם ידיד נאמן, ומוצא מרגוע לנפשו בשהות עמהם בצוותא, המענה על כך, כי אור ה' מתלבש באהבה זו של איש ואשה אב ובן וכן חברי אמת, ועל כן יפה כוחם להפיג בדידותו של איש הישראלי.

אהבה – אחד

ביאור. אהבה בגמטרי' אחד, ולא בכדי, שורש האהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר נובע מהרגשת האחדות, מהות האחדות האמיתית היא רק בחיק הבורא, ועל כן סיבת אהבת היהודי את הקב"ה הוא מכיון שאחודים הם, והיא כאהבה טבעית, אהבה עצמית, וכן הלביש הקב"ה אור יחודו ואחדותו יתברך בגדרי הנפש הישראלית באופנים שונים דוגמת קשר בין איש לאשתו ובין אב ובן ובין איש לרעהו, ומשם נובע האהבה הטבעית ביניהם[ב].

שורש תיבת 'נאמנות' בלשון הקודש נגזרת היא מלשון 'אמונה', קשר בלתי מוגבל ומורכב, למעלה מטעם ודעת, כי אחודים המה, ועל כן שורש סיבת הבדידות כאשר מרגיש האדם שאין אחד נאמן לו, ולהיפך כאשר אחד נאמן לו, היינו שמרגיש חלק ממנו, שוב יסור מעימו תחושת הבדידות.

חשבונות רבים

קשה קצת להגדיר אל נכון מושג נאמנות, כי זה ענין מופשט, בלתי מוגבלת, אמנם הבעל התניא (תורה אור - מגילת אסתר) פותח לנו צוהר במשמעות תיבה זו, ומבאר, כי היא צורת קשר בלי שום חשבונות, המושג חשבון יכול לבוא רק כאשר יש שני דברים, אבל בדבר אחד לא שייך חשבון, צורת קשר עם חשבונות בין אנשים מורה על הפירוד ואהבה התלויה בדבר, ולכן כל אחד מנסה בכל כוחו להראות כוחתיו ומעלתו, וחושש לאבד ערכו בעיני חבירו, נאמנות הוא הרגשת האחדות הגורם לגילוי טבעיות הנפש.

חושך שבטו שונא בנו

תוקף נקודת האמונה בקשר בינו לבין עצמו, ובינו לבין קונו, יונק האדם בדרך כלל על ידי הוריו[ג], משם שואב הוא נקודת הנאמנות, כאשר רואה שהוריו

הערות וציונים

ב ראה **ספר התניא** (פרק לב): **ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד, רק שהגופים מחולקים.** ולכן העושים גופם עיקר ונפשם טפלה אי אפשר להיות אהבה ואחוה אמיתית ביניהם אלא התלויה בדבר לבדה.

ג וראה כעין זה **בספר החינוך** (מצוה לג): משרשי

אוהבים אותו ללא שום תנאי, נחקק בנפשו נקודת הנאמנות גם כן בינו לבין עצמו, אינו חושש מכשלונות ויכול לסבול עצמו בכל מצב, השכל השואב ידיעות מבחוץ גורם שערכו העצמי נמדד עם אחרים, אמנם אדם שאינו מפריד בין כוחות נפשו לעצם מהותו, ורואה אותם כאחד, מגלה נאמנות לעצמו ושמח בחלקו.

[**ואם** ישאל השואל באם ההורים צריכים לגלות נאמנות לבנם ולקבלו בכל מצב שהוא, כיצד יוכלו לחנכו כראוי. המענה, על ההורים מוטל לחנך את בניהם, ולא זו בלבד אלא גם להענישו לפעמים, אבל הכל מתוך הרגשת נאמנות, נפש הילד מרגשת באם זה נובע מאהבה או מעצבים מתוחים. אדרבה, כאשר אין ההורים מענישים אותו ונותנים לו כל מה שחפץ, אזי מרגיש בעומק נפשו כי הוריו אינם מסורים אליו, ולא אכפת להם ממעשיו, ועל זה אמר שלמה המלך (משלי יג כד) "חושך שבטו שונא בנו". וכאשר מייסרו ומחנכו ושם לו מגבלות, אזי מקויים בו המשך הפסוק "ואהבו שחרו מוסר".]

הוי"ה בדד ינחנו

כאמור עיקר ויסוד הנאמנות שואב האדם על ידי קרוביו וידידיו, ומשמש לו כעזר לגלות נקודת נפשו בנאמנות להקב"ה, אמנם גם כאשר אין לו דוגמא חיה על נאמנות, אין זה מונע מלפתח נאמנות להקב"ה בנפש, והוא כאשר יתבונן שהקב"ה אוהב אותו ללא שום תנאי וחשבון, שהרי הקב"ה כל יכול ושלם בתכלית השלימות, וסיבת הבחירה בו הוא מצד חפץ הקב"ה בקשר עצמי עימו, אזי יכול לחקוק בכך מידת הנאמנות גם לעצמו[ד].

הערות וציונים

מצוה זו (-כיבוד אב ואם), **שראוי לו לאדם שיכיר** ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלהים ואנשים. **ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל**, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו. **וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא**, שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאויר העולם וסיפק צרכו כל ימיו וכו'.

ד וראה **צדקת הצדיק** (אות קנד): **כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך כך צריך אחר כך להאמין בעצמו**. רצה לומר שיש להשם

פרק ב

נקודת הנאמנות אנו למדים מאבי האומה הישראלית אברהם אבינו, שמסר נפשו להקב"ה באור כשדים, נתנסה בעשרה נסיונות, עסק בתיקון העולם לטעת האמונה בהקב"ה בין יושבי תבל. ונשאלת השאלה באיזה תואר היה ראוי להכתיר את אברהם אבינו, אם בתואר 'בעל מסירות נפש', או 'עובד ה" וכדו'. אכן התורה הק' היא זו המכתרת את אבי האומה הישראלית בתואר 'נאמן' כדכתיב (נחמיה ט ח) "ומצאת את לבבו נאמן לפניך", מלשון 'אמונה', כדכתיב (בראשית טו ו) "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה"[ה].

שורש עבודת אברהם אבינו נבע מנאמנות אל הקב"ה. מתוך נאמנות לה' מסר נפשו, עמד בעשרה נסיונות, לא עשה חשבונות רבים בעקידת יצחק, כי לכאורה היה יכול להיכנס לחשבון מצד אחד אמר לו הקב"ה "ביצחק ייקרא לך זרע", ומאידך מצווה מהקב"ה "והעלהו שם לעולה", נקודת נאמנותו להקב"ה דחק את כל החשבונות רבים בצד, וציית לדבר ה' ללא שום הרהור ופקפוק[ו].

הערות וציונים

יתברך עסק עמו ושאיננו פועל בטל שבין לילה וגו' (יונה ד י) וכחיתו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והשם יתברך מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו. וזה פירוש (שמות יד לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, פירוש משה רצה לומר כלל ששים ריבוא נפשות ישראל בדור ההוא האמינו שהשם יתברך חפץ בהם, וממילא גם כן במשה אשר הוא ממש הם.

ה אין הכוונה על אמונה שיש בורא לעולם, שהרי זה נקרא הכרה, וכנאמר בן שלוש הכיר אברהם את בוראו או למ"ד אחר בן ארבעים הכיר את בוראו, ובהכרח שהכוונה של והאמין בה' שחי עם הקב"ה בקשר טבעי בלתי מוגבל.

ו ראה תורף הדברים **תורה אור** (מגלת אסתר - הוספות קיט:) הענין הוא דאנו רואים שכל מי שמתחיל בעבודת ה' בעבודה שבלב זו תפלה אי אפשר לו בלתי אמצעות מדות הגסות, והוא במה שעושה את עצמו לבחי' יש ודבר מה, שצריך להיות עובד ה' ויש מי שעובד וכו', ומניעת העבודה יצר לו מפני שאינו חפץ להיות נפרד כו', הגם שזהו בחפץ ורצון אמיתי שחפץ בקרבת ה' ואינו רוצה להתרחק, מכל מקום יש בזה בחי' גסות, כי נחשב בעיניו לאיזה דבר שבעבודתו יתקרב ויהי' לנחת רוח למעלה ובהיפוך כו'. שבכל זה הרי יש מי שתובע ממנו והוא הנתבע והרי יש טענה ותביעה כו' ויכול לפטור את עצמו כו'. אבל באמת אם היה דבוק בה' בתכלית הדביקות האמיתית, הרי אין צריך לטענות וטעמים כלל כי אין בזה טעם, אחר שדבוק הוא בעצמות

וכרות עימו הברית

"נאמן לפניך" גרם להמשך הפסוק "וכרות עימו הברית", הקב"ה מחזיר נאמנות לאברהם אבינו, 'ברית' מורה על נאמנות קשר עצמי בל ינתק, נקודת הברית הוא כאשר הידידים מרגישים שאחודים הם בנפש בתכלית, ומאידך נפרדים הם בגוף, ועל כך בא הברית לגלות את נקודת היחוד ושום דבר לא יפריד ביניהם.

מורה על כך הברית הראשון בין הקב"ה לאברהם אבינו 'ברית בין הבתרים', אז הבטיחו הקב"ה על המשך הדורות על ידי יצחק בנו, וכן על ירושת הארץ. צורת הברית בין הקב"ה לאברהם אבינו, מורה על קשר בעל ינתק, וכדברי רש"י (בראשית טו י) שבזמן זה דרך כורתי ברית שהיו מבתרים בעל חי ועוברים בין שני החצאים להורות שהם כגוף אחד', וכן עברו הקב"ה כביכול ואברהם אבינו בין הבתרים.

בברית בין הבתרים נתגלה נקודת קשר של אב ובן, בזמן זה נוצר הקשר בין אברהם אבינו עם הקב"ה בקשר של אב ובן, ומכח ברית זה נוצר ענין היחס בין אב ובן בבני ישראל, ונתגלה ענין הירושה, ועל כן זכו בני ישראל בארץ ישראל מכח ירושת אברהם אבינו, כי הרי הברית בא כמענה על שאלת אברהם אבינו "במה אדע כי אירשנה".

ברית מילה

ברית נוסף כרת הקב"ה עם אברהם אבינו בהיותו בן תשעים ותשע שנים, כאשר נצטווה על המילה. ולכאורה יש לתמוה, הרי כבר כרתו ברית בין הבתרים, ומדוע נצטווה על המילה בגופו. המענה על כך, הברית הראשון היה על הקשר של אב ובן בין אברהם אבינו להקב"ה, אמנם הגם שקשר של אב ובן הוא קשר עצמי,

הערות וציונים

אלקות דאין לפניו בחי' נפרד לעצמו כלל כי אין עוד מלבדו כתיב, ולא יש מי שחייב שצריך לפרוע כו' ולא שייך ענין טענה ותביעה כלל, אלא רק אחד פשוט בלבד ואין דבר זולתו כלל. **וכענין שמצינו באברהם שהיה לבבו נאמן לפני ה' וכמ"ש ומצאת את לבבו נאמן לפניך כו' פי' לבב נאמן שאינו בכלל בחי' נפרד כלל להיות בב' לבבות יצ"ט ויצה"ר, אלא רק לב אחד ורצון אחד פשוט, ולא שייך ענין טענה ותביעה כי אין עוד מלבדו כו', וזהו לפניך כו', וכאשר לבבו נאמן בלא טעמים אז וכרות עמו הברית.**

ז ראה לשונו: ודרך כורתי ברית לחלק בהמה ולעבור בין בתריה כמה שנאמר להלן (ירמי' לד) העוברים בין בתרי העגל. וראה **ליקוטי תורה** (נצבים ד"ה אתם): ולכן נק' בלשון כריתת ברית, כמ"ש אשר כרתו את העגל ויעברו בין בתריו, **כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים.**

מכל מקום האב והבן אינם משתפים כל חייהם ביחד, נעלה על כך היחוד של איש ואשה שמאוחדים מכל צד ופינה ומשתפים חייהם ביחד, ועל כן נצטוה אברהם על ברית מילה, לגלות נקודת יחוד זה כחתן וכלה.

וירא אליו ה'

נאמנות אמיתית בין שני ידידים הוא רק כאשר מתגלה משני הצדדים, באם אחד מגלה כל ליבו לחבירו ומשתף אותו בכל מעברי חייו, והשני רק מקשיב לכל תהלוכי חייו, ואינו משתף את חבירו במעברי נפשו, בידוע שהאהבה והנאמנות הוא רק מצד אחד, היינו, הוא נאמן לחבירו אבל חבירו אינו נאמן לו, קשר אמיתי אמור להתגלות בשלימות בין שני הצדדים כמובן כל אחד לפי רוחו ונפשו[ח].

ועל כן כאשר אברהם אבינו מל עצמו בגיל זקנה וגילה שוב נאמנות להקב"ה, אזי נתגלה אליו ה' הקב"ה מגלה נאמנות לאברהם אבינו ונתגלה אליו בשלימות, כנאמר "וירא אליו ה'". ובכך בא לידי ביטוי הנאמנות של הקב"ה לאברהם.

משפט כורתי ברית

וכן איתא בספורנו (בראשית יח א) כי הסיבה שנתגלה הקב"ה אל אברהם היה כדרך הידידים הבאים לבקר זה את זה לאחר כריתת ברית, ונעתיק לשונו: **וירא אליו ה' באלוני ממרא. כי שם נמול אברהם אז וכל ביתו נמולו אתו, שם הופיע האל יתברך שכינתו לעמו בברית כמשפט לכל כורתי ברית, כענין אתם נצבים וכו' לעברך בברית, וכענין ויכרות לפני ה' ויעמוד כל העם בברית**. ונראה לאברהם שהיה מוכן מכלם לאותה המראה, וכן ענין ויפגשהו ה' שלא נראה שם לדבר עם משה, אבל הופיע שכינתו לקבל ברית בנו כאמרו ביני וביניכם לדורותיכם, ואולי בשביל זה נהגו להכין כסא בעת המילה ובמקומה.

ולפי דבריו מובן היטב מדוע הסמיכות של לך לך לפרשת וירא, כי הפרשה הקודמת מסתיימת בברית מילה של אברהם, ועל כן נתגלה הקב"ה וגילה נאמנות של ברית לאברהם אבינו.

הערות וציונים

ח וכדברי מרן **הגרי"ז סאלוויצ'יק** על כך שלא מל אברהם אבינו את עצמו עד שנצטווה מאת הקב"ה בהיותו בן תשעים ותשע שנים, ולכאורה הרי קיים כל התורה, ומדוע מצוה זו לא קיים קודם לכן. ומתרץ כי התורה והמצוות הם החכמה והרצון האלוקי, וזה השיג אברהם מכח עבודתו, אמנם ברית הוא קשר, וקשר אמור להיות בין שני צדדים, וכל זמן שלא גילה הקב"ה שחפץ בקשר זה לא היה טעם למול את עצמו.

לבקר את החולה

אמנם לדברי רש"י סיבת התגלות האלוקית לאברהם אבינו היה כביקור חולים לאחר המילה. אמנם גם לדברי רש"י שונה התגלות זו משאר התגלות אלוקית הבא בדרך כלל לציווי או או מחמת סיבה מיוחדת, ולא באופן של 'ביקור', וכאן בא הקב"ה לבקרו, לשבת עימו בצוותא כדרך שתי ידידים שיכולים לשבת בצוותא מבלי לעשות משהו מיוחד, ועצם הישיבה ביניהם מביא להם קורת רוח מכח עצם אחדותם[ט].

ועל דרך אפשר יתכן שזהו הסיבה שאברהם רץ להכניס אורחים בעודו הקב"ה יושב עימו, ולכאורה תמוה, הגם שמצוות הכנסת אורחים גדולה היא עד למאוד, מכל מקום כיצד עזב אברהם את הישיבה עם הקב"ה ורץ אל הבקר. המענה הוא כי ידיד אמת מרגיש בשלימות הטבעיות ביושבו עם ידידו, וזה שהולך להתעסק בדבר אחר אינו מורה על זלזול ח"ו, אדרבה מורה על קירוב הדעת שעצם הנוכחות יחד מיסב להם תענוג וקורת רוח, ועל כן הלך אברהם לקבל אורחיו.

דבקות

וכן אמור כל יהודי להרגיש תענוג עם הקב"ה, כאשר מצייר במחשבתו שיושב הוא נוכח פני ה', וקשור עימו בנקודת יחוד בל ינתק, וכדברי הבעש"ט (עקב אות לז): **זהו מדרגה גדולה שיראה תמיד הבורא יתברך שמו בעין שכלו כמו שמסתכל על אדם אחד, ויחשוב שהבורא יתברך שמו מסתכל גם כן עליו כמו אדם אחר שמסתכל עליו, כשיהיה תמיד במחשבה זכה וברורה**[י].

הערות וציונים

ט ראה תורף דברי **רבינו בחיי** (בראשית יח א): וכן מצינו גילוי שכינה על שלושה חלקים, האחד לדיבור ולצוות את הנביא על מצוה ממצוות התורה, והשני להגין על עבדיו הצדיקים, כענין שכתוב (במדבר יד י) ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים וכבוד ה' נראה באהל מועד, **והשלישי דרך רצון והסברת פנים כענין גילוי שכינה שבמשכן וגילוי שכינה על אברהם** וכו'. גילוי השכינה של אברהם כי מפני שהשתדל במצות המילה זכה לגילוי שכינה וכו'. וזהו שכתוב וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום, הפרשה הזאת דבקה ומחוברת עם הפרשה של מעלה, על כן אמר וירא אליו כלומר לאברהם שהזכיר, שאלולי כן היה ראוי שיאמר וירא ה' אל אברהם, כשם שהזכיר למעלה וירא ה' אל אברם, **אבל אמר וירא אליו והכוונה לומר כי בזכות המילה נראה לו השם.**

י וראה עוד **בעל שם טוב** (עקב אות מב): מעלה גדולה כשאדם מחשב ומהרהר תמיד בלבו שהוא אצל הבורא יתברך, והוא מקיף אותו מכל צדדיו, ויהיה דבוק כל כך שלא יהיה צריך ליישב את עצמו בכל פעם שהוא אצלו יתברך, רק שיראה הבורא יתברך שמו בעין השכל, ושהוא יתברך מקומו של עולם.

למדים אנו כי הפרת הבדידות אינו אמור להיות דווקא על ידי דיבור או על ידי מעשה כלשהו, אלא הישיבה בצוותא חדא יש בכוחו לעקור מהאדם תחושה זו, כאשר אדם יושב ליד אביו או ליד אשתו או ליד ידיד חש הוא מרגוע בנפשו, שוב אינני בודד, אני חלק מעוד מישהו, זהו נקודת קשר שהאדם חפץ כל כך, ועל ידו מתמלא עצם תענוג נפשו. ומכאן ילמד האדם לשבת עם עצמו מבלי שום עיסוק אחר, ובכך ירגיל עצמו להפיג את הבדידות בינו לבין עצמו, והוא הבית שער לפתוח את נקודת היחוד עם הקב"ה.

פרק ג

לאחר שבאנו להבנה בעומק מהות ברית מילה נרחיב את היריעה בנקודה זו כי היא יסוד האמונה ועמוד של בנין כלל ישראל, וכן הוא נקודת העבודה העיקרית של איש הישראלי, נקודת הברית, האמונה בקשר האמיץ עם הקב"ה מבלי שום סיבה וחשבון, פגם הברית הרוחני הוא העדר האמונה בקשר אמיץ זה, וכתוצאה מכך נופל האדם להיפך הנאמנות, בדידות של קליפה, ומשם שורש פורה ראש ולענה לשאר כל החטאים.

שמונה ימים

נקודת הברית מילה הקיים בין הקב"ה לבני ישראל הוא קשר עצמי בל ינתק, ולכן הברית מילה נעשה בשמונת ימים, להורות שהקשר בינינו להקב"ה אינה תלוי בשכל ודעת או בהרגש זה או אחר, כי אם קשר עצמי שלמעלה מטעם ודעת.

ועד כמה שנפלא הדבר שאנו כורתים ברית עם הקב"ה בשמונה ימים, הרי הפליאה העצומה והנשגבה יותר שהקב"ה כורת ברית עם ילד בן שמונה ימים, בשלמא אנו שנצטווינו על הברית מילה, מי הוא זה שלא ירצה לכרות ברית עם הקב"ה, אבל זה שהקב"ה כורת ברית עם ילד בן שמונה ימים, הוא פליאה עצומה, שמלבד זאת שלתינוק אין משמעות למעשיו, הרי טרם ידוע צעדיו בחיים אם ילך בדרך הישר וכדומ', ועם כל זאת כורת עימו הקב"ה ברית, הוא למעלה מהשכל והטעם, ובהכרח שזהו קשר עצמי. לא שאין סיבה וטעם, אלא שלא צריך סיבה וטעם, שני דברים נפרדים צריכים סיבה לאחדם, אבל מהות אחת כבן ואב איש ואשה אין צריך סיבה לאיחודם, כמו כן הקב"ה מאוחד עם בני ישראל מכל צד ופינה.

שעשועי קודש

גם יראה רום מעלת קדושת ישראל מכך שילד בישראל נולד כאשר אינו יכול לדבר, ואינו יכול לפעול בעולם שום דבר, ולא זו בלבד, אלא מפריע הוא להוריו למלאות תפקידם הגשמי והרוחני בעולם, לא אחת ולא שתיים על ההורים להיות ערים לילות שלימים עם רך הנולד, לאכילו ולהשקותו, והרבה מן הפעמים

משתבש סדר יומם סדר יומם על ידי זה, ולכאורה מדוע לא יוולד האדם כאשר כוחו במתניו ויכול להגביר פועלים בכח עבודתו ותורתו, על כל פנים שלא יפריע לסובביו העסוקים בתורה ובמצוות. להורות נתן, שעצם קיום היהודי בעולם מעלה תענוג ושעשועים להקב"ה, והיעוד של תכלית הבריאה 'דירה בתחתונים' מתקיים בעצם נוכחות היהודי בעולם, ועל כן ברא הקב"ה את האדם באופן זה, להורות על הקשר ללא תנאי עימו[יא].

עריסה הראשונה בעולם

ואכן ענין זה נתגלה רק בלידת יצחק, כדברי המדרש (בראשית רבא פנ"ג פ"י) שטרם שנולד יצחק נבראו בני אדם כמו הבעלי חיים בקומה וציור בריא, והאדם היה יכול לעשות כל צרכיו ופועליו מבלי להזדקק לאימו, כי מוכשר היה בכל ציור קומתו, ולא היה התינוק נצרך למיטה של תינוק (עריסה), יצחק אבינו היה הראשון שנולד בעריסה, היינו, מחוסר כח מבלי שיוכל לעשות שום דבר כדרך בני אדם השלימים בקומתם[יב].

והסיבה שרק ביצחק התחיל סדר זה בהתפתחות קומת האדם, כי יצחק נולד לאחר הברית מילה שעשה אברהם אבינו עם הקב"ה, ונחקק מהות ענין הברית קשר עצמי בין היהודי לקונו, ולכן נולד בעריסה להורות שעצם נוכחות הישראל בעולם מעלה תענוג ושעשוע להקב"ה גם באם אינו עושה שום פעולה.

ברי"ת – תרי"ג

לפרפרת, ברי"ת עולה תרי"ג (עם הכולל) השורש לקיום כל תרי"ג מצוות הוא נקודת הברית, נקודת הנאמנות, והוא המעמיד המסירות בקיום כל תרי"ג מצוות

הערות וציונים

יא ואל יוקשה בעיניך שגם אומות העולם נבראים כהיום באופן זה, המענה, כי כל צורת האומות כאדם הוא רק בכדי שיתגלה הבחירה בבני ישראל, ולכן דומים הם בציור גופם לישראל קדושים, וראה בספר התניא (פרק מט).

יב ראה **לשון המדרש:** אמר רבי יהודה בר' סימון 'משתה גדול', משתה גדולים עוג וכל גדולים עמו היו שם, אמרו לעוג לא היית אומר אברהם פרדה עקרה ואינו מוליד, אמר להם עכשיו מתנתו מה היא לא שפופה, אין יהיב אנא אצבעי עליה אנא פחיש ליה. אמר ליה הקב"ה מה אתה מבזה על מתנתי, חייך שאת רואה אלף אלפים ורבי רבבות יוצאים מבני בניו ואין סופו של אותו האיש ליפול אלא בידו, **שנאמר** (במדבר כא) ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי וגו'. **דאמר רבי לוי לא נדנדה עריסה תחלה אלא בביתו של אברהם אבינו.**

התורה כראוי וכנכון. ואפשר לבאר בזה דברי הגמרא (מנחות מג:) בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו. ניחומו של דוד לא היה רק בכך שיש לו מצוה גם במרחץ, אלא הבין שהברית מילה הוא שורש המצוות, ויסוד קיומו בנקודת הנאמנות בינו לבין קונו[ג].

וצדיק באמונתו יחיה

ואם ישאל השואל שלכאורה אם יתנהג אדם במהלך זה שירגיש שיושב בצוותא חדא עם הקב"ה ללא שום תנאי יבוא להתרשלות בעבודת קונו, זה אינו. אדרבה, הרגשת הנאמנות הוא זה שיביא את האדם לקיום כל תרי"ג מצוות התורה, הסיבה שהאדם מתרשל בעבודתו כי מרגיש בעומק נפשו שאף פעם לא יוכל להשלים חלק עבודתו בעולם, וחש מרוחק מהקב"ה, אמנם אדם המתענג על ה' בא יבוא בדרך ממילא לשלימות נקודת עבודתו.

ומן הראוי להביא תורף דברי הבעל התניא (פרק לג): והנה כשיעמיק בזה הרבה (על כך שהקב"ה נמצא עימו בעולם הגשמי) ישמח לבו ותגל נפשו אף גילת ורנן בכל לב ונפש ומאד, **באמונה זו כי רבה היא**, כי היא קרבת אלהים ממש, **וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריאות כל העולמות עליונים ותחתונים להיות לו דירה זו בתחתונים**. והנה כמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך בשר ודם המתאכסן ודר אתו עמו בביתו וק"ו לאין קץ לקרבת ודירת ממ"ה הקב"ה וכו'. ועל זה תיקנו ליתן שבח והודיה לשמו ית' בכל בקר ולומר אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירושתנו, כלומר כמו שהאדם שש ושמח בירושה שנפלה לו הון עתק שלא עמל בו כן ויותר מכן לאין קץ יש לנו לשמוח על ירושתנו שהנחילנו אבותינו הוא יחוד ה' האמיתי אשר אפילו בארץ מתחת אין עוד מלבדו וזו היא דירתו בתחתונים. **וזהו שאמרו רז"ל תרי"ג מצות ניתנו לישראל בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה כלומר כאלו אינה רק מצוה אחת היא האמונה לבדה כי ע"י האמונה לבדה יבא לקיום כל התרי"ג מצות**, דהיינו כשיהיה לבו שש ושמח באמונתו ביחוד ה' בתכלית השמחה כאלו לא היתה עליו רק מצוה זו לבדה, והיא לבדה תכלית

הערות וציונים

יג ראה **ישמח ישראל** (פרשת שמות): וגם בזכות ברית קודש חותם המלך מלכו של עולם, כמאמז"ל (מנחות מג:) אצל דוד הע"ה כשנכנס לבית המרחץ ראה עצמו ערום מן המצות כיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, כי זה החותם הקדוש הולך עמנו תמיד בכל המקומות המטונפים לשמור אותנו,

בריאתו ובריאת כל העולמות, **הרי בכח וחיות נפשו בשמחה רבה זו תתעלה נפשו למעלה מעלה על כל המונעים קיום כל התרי"ג מצות מבית ומחוץ**.